

Tuğla ve Kiremit Semineri

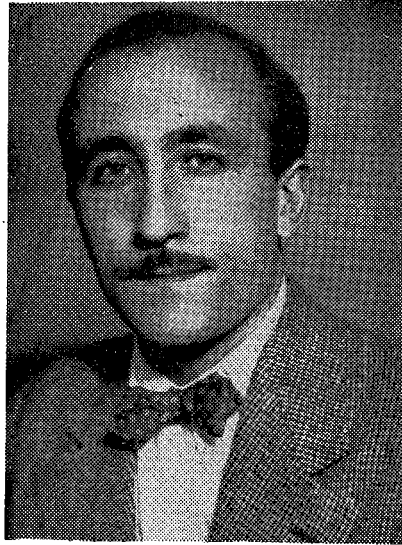
İmar ve İskân Bakanlığının 7116 Sayılı Kuruluş Kanunu ile Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğünün «Yerli mamulâtın rasyonel istihsal ve yurdun muhtelif bölgelerinde hali faaliyette bulunan Yapı Malzemesi Sanayiinin inkişaf imkânlarını araştırmak, yeniden kurulması mümkün olanların tesisini teşvik, yapı malzemesi norm ve standartlarını tesbit ve istihsalın buna göre yapılmasını temin hususlarında alâkadar Bakanlıklarla işbirliği yapmak» hususundaki görevleri cümlesinden olarak ve inşaat sanayiimizin bugün için en ehemmiyetli rüknü olan tuğla ve kiremit'in, diğer bir deyimle pişmiş toprak'ın, sınaî istihsalinde karşılaşılan teknik, idarî ve malî meselelerin idareciler, işletmeciler, teknisyenler ve ilim adamları arasında tartışılması ve gerek pişmiş toprak sanayii ve gerekse bu sanayii korumakla mükellef makamların aynı gaye ve görüş tarzında birleşmesini sağlamak maksadiyle tertiplenen «Tuğla ve Kiremit Semineri» 14-16 Haziran 1962 tarihleri arasında Bakanlığın yeni ve çok güzel düzenlenmiş Konferans Salonunda icra edilmiştir.

Seminer programı, ilk defa yapılan böyle bir toplantıda mevzuun her cephesine temas edilebilmesi için, geniş tutulmuş bulunmaktaydı. 2,5 güne sığdırılan ve: Pişmiş Toprak Sanayiimizin genel durumu, Standartlar, Fabrikasyon, Teknik konular, kanunî mevzuat ve idarî tedbirler üzerinde cereyan eden müzakerelere 8 rapor ve 12 tebliğ getirilmiştir. Bu tebliğ ve raporlar üzerinde 20 den fazla sanayici, teknisyen, idareci ve ilim adamı söz alarak görüşlerini aksettirmişler, tenkit ve temennilerde bulunmuşlardır.

Ümit ve tahminin fevkinde alâka gören, iştirak edenlerin memnuniyet ve takdirlerini kazanan seminer, çalışmalarına, 14 Haziran Perşembe günü İmar ve İskân Bakanı sayın Yüksek Mimar Muhiddin Güven'in Açılış Konuşması ile başlamıştır. Sayın Muhiddin Güven, konuşmasında, binlerce senelik mazisi olan bir Yapı Malzemesi olarak gö-

Yazan :
Mustafa BİLGİNER
Yük. Müh.

rünen Tuğla ve Kiremidin, Çimento gibi evrensel bir yaygınlıkla kullanılan yeni malzeme ve yeni inşaat tekniği ve metodlarına rağmen ehemmiyetinden bir şey kaybetmeden asırları aşmak hususundaki maharet ve muvaffakiyetine dikkati çekmiş ve bunu Tuğla'nın; 19. asırdan beri Garp Dünyasını, iktisadî, sosyal, kültürel ve politik bünyesini değiştirecek derecede tesiri altında bırakan bir hadiseye: sanayileşmeye kendini uydurması suretiyle müm-

Turhan İSKİT

Yapı Malzemesi Genel Müdürü

kün hale geldiğini tebarüz ettirmiştir. Sanayileşmenin, kendi kendinden beslenen ve bir çığ gibi büyüyerek devâsâ bir prodüktivite ve müessiriyet organizması haline geliş vetiresini izah eden ve artık Garbın ilminin, tekniğinin, teknolojisinin, ağır sanayiinin : ihtiyacının ve arzularının, medeniyetin, tefekkür ve felsefesinin seviyesinde olduğuna işaret eden ve Garbın bu seviyeye erişirken aynı zamanda medeniyetin, tekniğin, kolektivitinin ve insanlığının suurunun da beraber geliştirdiğini ifade eden Bakan, sanayileşme hamlemizde garbın tekniği ve teçhizatı ile birlikte formasyon ve esprisini de

bareber almamızın ve bunları memleket şartları, ihtiyaç ve imkânları ile meczederek ruhu ile de Türk olan bir sanayi yaratmanın zarureti üzerinde durmuştur. Bakan, Seminerin bu yola ışık tutmak, pratik solüsyonlar getirmek hususunda çalışmasını temenni ederek konuşmasını bitirmiştir.

Bakanın, toplantının ruhunu aksettiren ve noksan müsait şartlar altında Avrupa tarzında bir sanayi kurmanın zorluklarıyla mücadele eden bir imalatçı topluluğunun endişelerini ve ihtiyaçlarını biraz sonra dile getirecek olan çalışmaların vasatına çok uygun düşen konuşmasından ve Riyaset Divanının seçilmesiyle Yük. Mühendis Muhittin Toköz'ün Başkanlığa, Yük. Müh. Hüsamettin Güz'ün ve B. Mümtaz Yağcıoğlu'nun azahlıklara gelmesinden sonra; Yük. Müh. Mustafa Bilginer, «Türkiye'de Pişmiş Toprak Sanayii» hakkındaki raporunu okumak suretiyle müzakereleri açmıştır. Bu rapor: Türkiye'nin bugünkü ve hükümetin Sosyal Mesken İnşaatı Programını da nazarı itibara alan 20 senelik bir prespektiv içinde, yakın gelecekteki ihtiyaçlarını belirtmekte; bu ihtiyaçların karşılanması mevzuunda Türkiye'nin bugünkü istihsalı ile imâl edilen malların kalitesi, pek yakında hizmete gireceği bilinen tesislerin faaliyete geçmesiyle Pişmiş Toprak Sanayiinin erişeceği istihsal gücü hakkında malûmat ihtiva etmekte ve bu sanayiinin inkişafı için müsait olarak görülen vasat ve şartların tahliliyle bu inkişafı tevşik etmek için alınması gereken tedbirler hakkında bir etüd ihtiva etmekteydi. Bu raporu, Yük. Mimar Velittin Camcıoğlu'nun fabrika tuğlasının bilhassa Fransa'da mazhar olduğu inkişafı ve 18 katlı binalara kadar taşıyıcı olarak muvaffakiyetle kullanılmasını ve çeşitli maksatlara ve projesi ve mimarların çeşitli ihtiyaçlarına nasıl cevap verebilecek hale geldiğini belirtir tebliği takip etmiştir. Son olarak Japon Malzeme Uzmanı B. Kentaro İTO'nun tebliği okunmuştur. Tebliğden sonra müzakerelere geçilmiş; Sivas'tan Muam-

mer. Alper, Sümerbanktan Avni Hitt, Kurt Kiremit (İstanbul) ten Salih Kurşun ve Sanayi Bakanlığından Mehmet Orhun söz alarak rapor hakkında görüşlerini ifade etmişler, muhtelif tenkit ve temennilerde bulunmuşlardır.

Standardlar konusundaki öğleden sonraki oturumu Yük. Müh. Oktay Öge'nin Türk Tuğla Normu ile DSİ, İller Bankası ile Etibank'ın buna paralel olarak uyguladıkları şartnameler arasındaki mübayanetleri belirten raporu ile açılmış ve bunu takibeden Fahrettin Zaim, Nejat Ölçen ve Şükrü Bilik'in tebliğ ve konuşmaları ile standardlar üzerindeki görüşler belirtilmiştir. Bu mevzuda söz alan Sanayi Bakanlığından Mehmet Orhun, (İ.T.Ü.) den ve Topseri temsilen Y. Müh. Remzi Ülker, Topel'den Kenan Kaptan ve Millî Savunma Bakanlığından Nejat Erer aydınlatıcı bilgiler vermişlerdir.

İkinci gün müzakereli fabrikasyon konusunda idi ve yine Yük. Müh. Mustafa Bilginer'in «Tuğla ve Kiremit Sanayiinde Yeni Tip İmalât» hakkındaki raporu ile açıldı. Mustafa Bilginer, bu raporunda, bir yeni tipin şekil ve eb'adını vermekten ziyade, piyasaya itimat telkin etmiş bulunan bir sanayiîni, uyardığı alâkayı muhafaza edebilmek için piyasanın yani inşaatçıların, Mühendis ve Mimarların, projecilerin ihtiyaç ve temennilerini kollamak ve iyi tartmak suretiyle mütemadiyen yeni tip imal etmek mecburiyetinde olduğunu; bu yeni tiplerin ortaya çıkmasında bazan sanayicilerin piyasaya önder olabileceğini ve bütün bir tekniği peşinden sürükleyebileceğini bazan da inşaatçı ve projecilerin sanayicileri yeni tip imali hususunda sevk edebileceklerini misallerle göstermiş ve pişmiş toprak sanayiinin zannedildiği kadar kaba ve kolay bir sanayi olmadığı, kendine mahsus incelikleri ve zorlukları bulunduğunu tebarüz ettirmiştir. Kendisinden sonra söz alarak «Çamuru dinlendirmenin ve kurutmanın özellikleri ve pişmiş mamûlün kalitesi üzerindeki tesirleri» mevzuunda bir tebliğ getiren Yük. Müh. Hüsamettin Güz, killerin özellikleri hakkında yalnız laboratuvar çalış-

malarını alâkadar eder zannedilen bir çok bilgilerin tuğla sanayiinde, hamurun yuğrulmasından ve dinlendirilmesinden pişirme safahatına kadar, ne derece tesiri ve pratik tatbikatı olduğunu çok enteresan bir etüd halinde seminare sunmuştur. Nitekim Yük. Müh. Şükrü Bilik'in büyük formatlı yeni Alman tuğlaları ve modüler örgü üzerindeki tebliği ve Yük. Müh. Faruk Ilgaz'ın Reks tipi döşemelerin imali ve tatbikat tarzı ile hesap metodları üzerindeki tebliğlerini müteakıp söz alan Sanayi Bakanlığından Mehmet Orhun, Yük. Müh. Cavit Arıbal ve Avni Yüksel'den sonra Filyos Ateş Tuğlası Mümessili Turgut Aktan, H. Güzin tebliğinde mevzubahis edilen noktalarda Filyos Fabrikasında bizzat yapmış bulunduğu tecrübelerin ne-

MUSTAFA BİLGİNER

(Malzeme Dairesi Başkanı)

ticelerini getirerek, tatbikatta, bu nazarı mamulâtın nasıl istifade edildiğini ve yuğurma, dinlendirme, kurutma ve pişirme tekniğinin bazan ne kadar nazik problemler arzettiğini misallerle gösterdi.

İkinci gün öğleden sonra oturum Teknik Konuların müzakeresine hasredilmiştir. Yük. Müh. Şükrü Bilik'in «Kalite Kontrolü» üzerinde ve bir mamûlün standardlara uygunluğu başka, diğer bir mamule nazaran daha kaliteli olması başka olduğunu belirten ve bu mânada alınan kalite kontrolünün tespiti için bir metod teklifini getiren raporu ilk Yük. Müh. Oktay Öge'nin «Tuğla'nın nakliyesi-

ne yapı işleri nakliye formüllerleri ve şartnamelerinde yer verilmesini» savunan ve bugünkü tatbikatın mahzurlarını belirten raporundan sonra İ.T.Ü. Yapı Malzemesi Profesörü Bekir Postacıoğlu, 1946 dan bu tarafa İ.T.Ü. Malzeme Laboratuvarında Türkiye tuğlaları üzerinde yapılan tecrübelerden çıkarılabilecek neticeler, bunların kalitelerinin norma nazaran düşük ve üstün olma ihtimallerinin nisbeti, harman ve fabrika tuğlalarının hususiyetleri ve mukayeseleri üzerine ve yeni tuğlaların Avrupa'da ne kadar emniyetle kullanıldığına dair son derece alâka çekici bir tebliğ getirmiştir. Postacıoğlu'nu müteakıp (ODTÜ) den Cüneyt Akova «İçi boşluklu fırınlanmış topraktan (tuğla) duvar blokları ile döşemelere ait mukavemet deneyleri» hakkında kıymetli bir etüd ve Yük. Müh. Erol Yaltkaya, kalite kontrolü hakkında kendi görüşlerini aksettiren bir tebliğ getirmişlerdir. En son söz alan (İ.T.Ü.) den Remzi Ülker döşeme elemanı tuğlaların kullanış özellikleri hakkında özetli bir konuşma yaparak asıl metni, TSE nin nazarı dikkatine arz edilmek üzere, tetkiklerin neticelenmesini müteakıp tevdi edeceğini bildirmiştir.

Bu arada Başkanlık Divanına bir önerge verilerek ertesi günkü müzakerelerin imkân dahilinde kısaltılarak karşılıklı sualli cevaplı bir Kollogium ve temennilerin belirtilmesine meydan verilmesi istendi. Seminer mevzularına alâkanın bir nişanesi olan bu istek reye konularak ittifakla kabul edildi. Nitekim ertesi günü, yani son gün müzakereleri hararetle ve son derece alâka çekici safhalara intikâl ettiğinden sandviçler yenmek suretiyle ara tatilinden sarfınazar edilmiş ve müzakerelere bilâfasıla saat 14.00 e kadar devam edilerek çalışmalar bitirilmiştir.

Son gün müzakereleri Yük. Mimar Velittin Camcıoğlu'nun, yürürlükte bulunan ve Tuğla ve Kiremit imalatçıların alâkadar mevzuatı konu eden raporu ile başlamış, bunu Alâettin Giray'ın «vergi ve kredi kolaylıkları» mevzulu ve sanayiîni teşvikî bakımından tatbik kabiliyet ve imkânını haiz kolaylıkları belirten raporu ile kaliteli mal

imâl etmek için zarurî görülen «İmalâtçılar Birliği Kanun Tasarısı» hakkındaki gerekçeyi ihtiva eden raporu kendisi tarafından okunmuş-
tur.

Bu mevzularda söz alan Salih Kurşun, Adana'dan Feridun Bitik ile beraber hazırladıkları tebliği okumuş, müteakiben Konya'dan Ahmet Karacıoğlu ve Sanayi Bakanlığı'ndan Mehmet Orhun bu konudaki görüşlerini izah etmişlerdir.

Bilâhare bir gün evvel kabul edilen önerge'ye uyularak karşılıklı sualli cevaplı müzakerelere ve dileklere geçildi. Bu fasılda söz alanlardan Remzi Ülker, S. Alpşan (Kütahya) dan sonra Maliye Bakanlığı Müşavirleri Lami Ögünç ve Nail Polat tebliğlerin suretlerinin kendilerine verilmesi halinde Bakanlığın ileri sürülen görüşleri değerlendirebileceğini ifade etmişlerdir. Bundan sonra kürsüye gelen Sudi Çoban, Mümtaz Yağcıoğlu, Turgut Aktan, Mustafa Köksal (Elâzığ), Faruk Akbulak, Remzi Ülker, Feridun Bitik (Kil-Toprak, Adana), Kenan Kaptan (İstanbul) ve Nejat Erer temenni ve görüşlerini aktsettirmişler ve harman tuğlasının fiili istihsalın % 90 ı teşkil etmesi hasebilen bundan vazgeçilemeyeceği ve kerpiç meselesinin etüd edilmeye devam edilmesi, kalite kontrolü için laboratuvar tesisi, her aktif hareketin devletten beklenmemesi, imalâtçıların birlik kurması, oluklu, saç istimalinin tahdidi, keşiflerin mahalî rayiçlere göre yapılması, Beledilerin inşaat kontrolü yaptığı gibi malzeme kontrolü de yapması, D.D. Y. nın hususî tarife tatbik etmesi, vergilerin Mart yerine Temmuz, Ağustos'da yatırılması üzerinde durdular.

Bütün bu müzakerelerin sonunda Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğü namına evvelâ Malzeme Dairesi Başkanı ve Seminer Tertip Komitesi Sekreteri Yük. Müh. Mustafa Bilginer söz alarak tenkitleri cevaplandırmış ve lüzumlu izahatta bulunmuş, bilâhare ve en son Plânlama Dairesi Başkanı Yük. Müh. Orhan Başer söz alarak Genel Müdürlüğün, ortaya atılan muhtelif mevzulardaki görüşünü ve tutumunu izah etmiş, yine bu mevzularda mev-

cut çalışmalar ve alınması düşünülen tedbirler hakkında açıklamalar da bulunmuştur.

Bu arada gerek Yapı Malzemesi Genel Müdürlüğünün tuğla ve kiremit mevzuundaki çalışmalarına gerekse TSE nin bu sanayi ile ilgili standartları çıkarmasında yardımcı olmak üzere ve Tuğla Sanayiinin memleket sathına yayılışı itibarile ayrılan bölgelerden birer temsilcinin ve Sanayi Bakanlığından Mehmet Orhun'un iştirâkile bir İrtibat Komitesi kurulmuştur. Çok faideli bir hizmet göreceği kanaati hasıl olan bu Komiteden sanayi ile bunu koruyacak ve inkişafını sağlayacak vasat ve şartları yaşatacak makamlar arasında sıkı bir irtibat ve anlayış sağlaması beklenmektedir.

Seminer, Bakanın, iki buçuk günlük çalışmaları ve alınan neticeleri hülâsa eden ve Bakanlığa tevceüh eden vazifelerin yerine getirileceğini ifade eden kapanış konuşmasını müteakip, çok muvaffak bir idare göstermiş olan Başkan Yük. Müh. Muhittin Toköz tarafından kapatılmıştır.

Dağılmakta olan seminer üyelerinin Bakanlık temsilcilerini hararetle tebrik ve teşekkür etmeleri, memnuniyetlerini ifade etmeleri, bu sanayiın artık sahipsiz kalmadığı kanatinde olduklarını ifade etmeleri; kusur ve noksanlarına rağmen seminerin muvaffak olduğunun ve hiç olmazsa manevî bakımdan hedefine varıldığından şüphe edilemeyeceğini ifade etmekteydi.

İnşaat Mühendisleri Odasından Tebliğ Edilmiştir AZALARIMIZIN DİKKAT NAZARINA

1 — Herhangi bir sebeple mesleki faaliyetine devam etmek istemiyen âza, bu hususu Oda İdare Hey'etine yazılı olarak bildirdiği ve Oda hüviyet cüzdanını iade ettiği ve tahakkuk eden borçlarını ve kayıt terkin ilân bedelini ödediği takdirde Odadan ayrılabilir, kanun ve talimatnamelerin hükümleri ondan sonra haklarında uygulanmaz. (Oda Talimatnamesi Madde - 81).

2 — Odadan çıkan âzanın yeniden müracaatı üzerine Odaya alınma muamelesi tamamen yeni bir âza kaydı gibi yapılır. (Oda Talimatnamesi Madde - 82).

3 — Âzalar askerlik süresince (Okul devresi ve kıt'a hizmeti) bağlı oldukları şubelere müracaat ve hüviyet cüzdanlarını iade etmek suretiyle kayıtlarını terkin ettirdikleri takdirde aidat ödemezler. (1962 yılı Bütçe Talimatnamesi Madde - 6).

4 — Bilgi, ihtisas ve görgülerini artırmak üzere yurt dışına kendi paraları ile çıkan âzalar, bu süre için bağlı bulundukları şubelere müracaat ve hüviyet cüzdanlarını iade etmek şartıyla kayıtlarını terkin ettirdikleri takdirde yıllık aidat ödemezler. (1962 yılı Bütçe Talimatnamesi Madde - 7).

5 — Yukarıda 3 ve 4 nci maddede açıklanan hususlar askere gitmeden veya memleket dışına çıkmadan evvelce usulüne uygun yazılı müracaatlar için cari olup makabline şumulu yoktur. (1962 yılı Bütçe Talimatnamesi Madde - 8).

Sayın âzalarımızın bilgilerini ve gereği hakkında hassasiyet gösterilmesini ve herhangi bir sebeple kanunî takibata ve ihmâl neticesi aidat tahakkukuna mahal verilmemesini rica ederiz. Saygılarımızla,

İDARE HEY'ETİ
(Basın A — 6288) 120